

መልካም አስተዳደር - ዛሬም ቀዳሚ ትኩረት

አባ መኩ 09-27-17

በኢትዮጵያ ዛሬ ደምክራሲያዊ ሥርዓት እየገለበተ የመጣጣቱ ሁኔታ እርግጥ ሆኗል። አንዳች እንከን የለበትም ማለት ግን አይደለም። ይህንን በተገቢው መንገድ የመንዘብ ችግር አሁን ላይ መፀባረቁ አልቀረም። በእርግጥ መልካም አስተዳደር የህዝቡ ቀጥተኛ ተሳትፎ ካልታከለበት በመንግሥት ጥረት ብቻ ተግባራዊ ሊሆን አይችልም። ማንኛውም ጉዳይ ህዝብ ካልተሳተፈበት ተፈጻሚ ሊሆን አይችልም።

በመሆኑም በመንግሥት በኩል መልካም አስተዳደርን እወን ለማድረግ እየተከናወኑ ያሉና በሂደት የሚከናወኑት ቁርጠኛ ተግባራት እንደተጠበቁ ሆነው መላው ህዝብም ዛሬም እንደ ትናንቱ ለተግባራዊነቱ መረባረብ ይኖርበታል።

በተለይም ቁልፍ የደምክራሲ ማስፈኛ ተቋማት በሚባሉት እንደ የህዝብ እንባ ጠባቂ ተቋም ዓይነቶችን በአግባቡ በመጠቀምና የሚፈጠሩ ችግሮችን ተከታትሎ በማስወቅ ለመልካም አስተዳደር እመርታ መትጋት ከማንኛውም ዜጋ የሚጠበቅ ተግባር ነው። መንግሥት ምንም እንኳን ግዴታው ቢሆንም ህገ መንግሥቱ በሚደገው መሠረት ብሉም ራሱም ለደምክራሲ ሥር መስደድ ካለው ቀናዲ ፍላጎት በመሳሰሉ፤ መልካም አስተዳደርን ለማስፈንና የዜጎች አቤቱታ የሚጫመጠበት እንዲሁም ተገቢው ምላሽ የሚሰጥበት የሕዝብ እንባ ጠባቂ ተቋምን አቋቁሟል።

ከንዋኔዎች በአንክሮና በሰከነ አዕምሮ ከታዩ መንግሥት ለደምክራሲው ግንባታ እወን መሆንና ላሳየው የማይናወጥ ቁርጠኝነት ሊመሰገን ይገባዋል። በስሜት ብቻ እየተገፋፉ መንግሥት በዘርፉ እያደረገ ያለውን ጥረት በፀረ ደምክራሲያዊነት ታወሮ ላለመቀበልና ለማጣጣል መሞከር በየትኛውም መስፈርት ተቀባይነት የለውም። እንዲህ ዓይነት ስንከል አመለካከት ገንቢና ደምክራሲያዊ ባለመሆኑ ይህ ጭን እሳቤ ለደምክራሲያዊ ሥርዓት ግንባታ ሂደቱ አሜክላ እሾህ መሆኑ አይቀርም።

መልካም አስተዳደር የሚታሰበው ሥርዓቱ ተግባሩን ለማክናወን ካለው በጎ ምልክታ አኳያ መሆኑ እርግጥ ነው። ታዲያ የአገራችን ፖለቲካዊ ሥርዓትም መልካም አስተዳደርን በሂደት ለመፈፀም ቁርጠኝነት ያለው ብቻ ሳይሆን፤ መልካምና የተማኞች ምህዳር ጭጭርም የነገሰበት ነው። ለምን ቢባል ህገ መንግሥታዊ ሥርዓቱ ሥልጣን የህዝብና የህዝብ ብቻ መሆኑን በግልፅ በማክቀመጡ ነው። ሥልጣን የተገልጋዩ ህዝብ መሆኑ ደግሞ ለመልካም አስተዳደር እመርታ የራሱ ጠቀሜታዎች እንዳሉት አይካድም።

እንደሚታወቀው መልካም አስተዳደር የተግባር እንጂ የንድፈ ሐሳብ ጉዳይ አይደለም። ቀደም ሲል ለመጠቀስ እንደተጠበቀው የመልካም አስተዳደር ተግባር ከዜጎች የዕለት ተዕለት የኑሮ ሁኔታ ጋር በአጀገራዊ የተቆራኘ በመሆኑ፤ በአተገባበሩ ላይ የሥልጣኑ ባለቤት የሆነው ህዝብ ቀጥተኛ ተሳታፊ መሆን አለበት። ህዝቡ በህገ መንግሥቱ የተገናኝቷል። ሥልጣን በአግባቡ እንዲጠቀምበት ዕድል ይፈጥራል።

ታዲያ የአገራችን ልማታዊና ዲሞክራሲያዊ መንግሥት ይህ ሁኔታ እንዲተገበር በርካታ ተግባራትን አከናውኗል። ቀደም ሲል የተጠቀሰው የህዝብ እንባ ጠበቂ ተቋም እንዲሁም የሰብዓዊ መብት ኮሚሽን ችግሮችን እየተከተታተሉ በሚሉ ለመልካም አስተዳደር ግንባታ የበኩላቸውን ድርሻ እንዲወጡ ከተቋቋሙ ገለልተኛ አካላት ወስጥ ለአብነት ያህል የሚጠቀሱ ናቸው።

ህገ መንግሥታዊ ሥርዓቱ እነዚህ አካላት እንዲቋቋሙ በአዋጅ ከሜዳ ደቅ ጀምሮ ተግባራቸውንም የመልካም አስተዳደር እመርታን በማረጋገጥ አኳኋን እንዲፈፀሙ እስከ ማድረግ ድረስ አመቺ የሆኑ ሁኔታዎችን ፈጥሯል።

እነዚህ ገለልተኛ አካላት ህዝቡ በህገ መንግሥቱ ላይ የተደነገጉትን መሠረታዊ መብቶች ተግባራዊ መሆናቸውን ያረጋግጣሉ። እስካሁንም ድረስ በርካታ ህዝባዊ ጉዳዮችን በመጠቀስ የተጠበቀውን ኃላፊነት አቅም በፈቀደ ሁኔታ እየተወጡ ነው። የመልካም አስተዳደር ሥራ ሂደት ነው። ምላሶ ለሆነ በርካታ ዓመታትን ይጠይቃል። ሀገራችንም ካለባት የሚጠበቀው አቅም ወስንነት አኳያ ተያይዞ የሚታይ ነው። እንዲሁም ሆኖ በአሁኑ ወቅት ያለው የመልካም አስተዳደር ትግበራ አፈፃፀም የአቅም ወስንነትን ተሻግሮ መሻሻል እያሳየ ነው። ይህ ማለት ግን ፈፅሞ የመልካም አስተዳደር ችግር የለም ማለት አይደለም። በአስቸኳይ ማረጋገጫ ያለባቸው ችግሮች በአፋጣኝ ጥራት እየተሰጣቸው ነው። ሌሎችም እየታዩ በሂደት ምላሽ ያገኛሉ። የጊዜ ጉዳይ እንጂ ማንኛውም የመልካም አስተዳደር ችግር በሂደት መከተካከሉ አይቀሬ ነው።

በዛሬይቷ ኢትዮጵያ እውን በሆነው ባልተሟላው ፊደራላዊ ሥርዓት መሠረት፤ ህዝቡ የፖለቲካ ማዕከላዊና ተወካዮቹን ከቀበሌ እስከ ፊደራል ደረጃ ድረስ ይሾማል፤ ይሸራል። ህዝቡ በምርጫ ካርዱ አማካይነት በቀጥታ የሥልጣን ባለቤት የሆነበት ይህ አሠራር በሥርዓቱ ወስጥ ውሳኔ ማፍ ቢኖረውም፤ በህዝቡ በቀጥታ የሚመረጡ ለሚሉ የሚችሉ አካላት መኖራቸው አይቀርም። በዚህ የአሠራር ማቀና ወስጥ የሚጠቀሱት ሥራ አስፈፃሚ፤ ሲቪል ሰርቪስና የዳኝነት አካላት ናቸው።

እነዚህ አካላት ለመልካም አስተዳደር አተገባበር ያላቸው የሚይዙ ማፍ ስለሚታወቅም እንደ ማንኛውም ዲሞክራሲያዊ አገር በምክር ቤቶች የሚሾሙ ወይም ለምክር ቤቶቹ ተጠሪ ይሆናሉ። ሆኖም ግን የየራሳቸው ነፃነት ያላቸው አካላት መሆናቸውን መዘንጋት አያስፈልግም። እነዚህ አካላት ህዝብና የህዝቡ ተወካዮች

በዴሞክራሲያዊ ሁኔታ መከራው ያፀደቋቸውን ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎችና ህጎች በተሟላ ሁኔታ የሚያስፈፅሙ እንዲሁም ለሁሉም ዜጋ ያለ አድልዎ ፈጣን አገልግሎት የሚሰጡ መሆናቸውን ማወቅ ተገቢ ይሆናል። እነዚህ አካላት ይህን በማድረጋቸው የህዝቡ ሉዓላዊነት መሠሪያዎች፣ አገልጋዮችና የሚልካም አስተዳደር ፈጻሚዎች ከሆኑ በርካታ ዓመታትን አስቆጥረዋል።

የሲቪል ሰርቪስ ሥርዓቱ የተጠቃሚው መብትና ጥቅም እንዳይሸራረፍ እንዲሁም ግልፅነትና ተጠያቂነት እንዲሰፍን በርካታ ተግባራትን አከናውኗል። ይህ ተግባርም መንግሥት በሲቪል ሰርቪስ ውስጥ ሚልካም አስተዳደርን ለማስፈን መተኪያ የሌለው ድርጊት መሆኑን እንደሚያምንና በቁርጠኝነት ለመተግበርም በኃላፊነት ስሜት መቀሳቀሱን የሚያመለክት ነው። ከዳኝነት ሥርዓቱ ጋር በተያያዘም ህዝቡ በተወካዮቹ አማካይነት ያፀደቀውን ህገ መንግሥትና ይወክሉኛል ባላቸው አካላት በክል የሚሰጡ ህጎችን በትክክል መተርጎሙ በዚህ መሠረትም አቅም በፈቀደ መጠን ለባለ ጉዳዩ ፈጣንና ትክክለኛ ፍትህ ያለ አንዳች አድልዎ መስጠቱ ሥር እየሰደደ ነው።

ታዲያ እዚህ ላይ ከአገራችን ለጋ የዴሞክራሲያዊ ሥርዓት ግንባታ ሂደት አኳያ ሲቪል ሰርቪስም ይህን የዳኝነት ሥርዓቱ ፍፁሚያ ደረጃ ላይ ደርሶታል ማለት አዳጋች ነው። ዴሞክራሲው ገና ጅምር በመሆኑ ብሎም ካለፉት ሥርዓቶች የወረሰናቸው የተለያዩ አመለካከቶች እንቅፋት መፍጠራቸው አይቀሬ ነው። ይህንና መንግሥት ይህን ሁኔታ ለመቅረፍ ችግሮቹን በአፋጣኝ ለመፍታት በርካታ ርምጃዎችን እየወሰደ ይገኛል።

የሰለጠኑ የሰው ኃይልን በመፍጠርና ሥርዓቱ የሚደልገውን የሥራ አስፈጻሚ የህግ ተርጓሚ አካላትን እውን ለማድረግ የሚጠይቀው አቅምን በመገንባት ረገድ የወሰዳቸው ውሳኔ ርምጃዎች ተጠቃሽ ናቸው። የሰው ኃይልን በተግባር ሂደት የማባቃት፣ አሠራርና አደረጃጀትን ለማሻሻል የሚያስችል የሲቪል ሰርቪስና የፍትህ አስተዳደር ማሻሻያ ተቀርቦም ወደ ተግባር በመገባት ከፍተኛ ወጠታ ተገኝቶበታል። በመሆኑም በአሁኑ ወቅት ሊያሰራ የሚችልና ወደፊት የሚገለግል የሚጠይቀው አቅምን በሲቪል ሰርቪስና በዳኝነት ሥርዓቱ ውስጥ ለመገንባት ተችሏል።

በጥቅሉ ከላይ የተጠቀሱትና ሌሎች የሚልካም አስተዳደር ተግባራት ተከናውኖ ወጠታ ተገኝቶባቸዋል። ይህን እውን ለማድረግም መንግሥት በየደረጃው ተጨማሪ ርምጃዎችን ወስዷል። በርካታና የተወሳሰቡ የዴሞክራሲያዊ የሚልካም አስተዳደር ችግሮች ካለፉት ሥርዓቶች በረከብም በየደረጃው ተገቢ ናቸው ተብሎ በታማኝነት ላይ ርምጃዎች ተወስዷል፤ በመሰረድ ላይም ይገኛል። ሚልካም አስተዳደር - ዛሬም ቀዳሚ ትኩረት ተሰጥቶታልና!